

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XIII.

V Ljubljani, 18. septembra 1941-XIX. Štev. 38. (622)

Slajše je dajati kot jemati

Slovenski rek

»DRUŽINSKI TEDNIK«

Izhaaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III. Poštni predni št. 345. Telefon št. 33-52. — Račun pošte hranilnice v Ljubljani št. 15.393. — Rokopisov ne vračamo, nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za odgovor je treba priložiti 2 liri v znakah.

NAROČNINA

1/4 leta 9 lir. 1/2 leta 16 lir. vse leto 32 lir. V tujini 64 lir na leto. — Naročnino jo treba plačati vnaprej.

CENE OGLASOV

V tekstem delu: enostolpna petinpa vrsta ali njena prostor (višina 3 mm in širina 55 mm) 2.70 lire; v oglašnem delu 1.70 lire. V dvovrstnem tisku cene po dogovoru. — Notica: beseda 0.60 lire. Mali oglasi: beseda 0.40 lire. Oglasi davek povsod se posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Danes:

Italijanščina za Slovence

(Gl. str. 9.)

Junaštvo italijanske vojske ob Dnjepru

Kako je italijanski oddelek zavrnil prehod sovjetskih čet čez reko

Posebni poročevalec turinske »Stampe« poroča dne 8. t. m. s fronte ob Dnjepru naslednje:

»Med različnimi poizkusi za prekopanje reke, ki jih podvzemajo rdeče čete, je imel največ izgleda na uspeh poizkus, ki so ga ponoči podvzele sovjetske sile v odseku, poverjenem italijanskim oddelkom. Ze od jutra dalje je deževalo. Dež je zakrival naše sprotni breg ter s svojim šumom zatrl

ljevanje na vsej črti. Naši so začeli boj ter odgovorili na sovjetsko iznenađenje s presenečenjem. Naši protitankovski topovi in možnarji merijo na izkrcane ljudi, jih razbijajo, dočim lahko topništvo tolče na reko in na levi breg, tvoreč pregrado, ki onemogoča vsako pošiljanje pomoči iz črpanemu sovražniku. Teško topništvo razširi to območje in daleč preko reke zapre vsak dohod in dovoz. Celo uro traja obstreljevanje in prednji oddelki ves ta čas ne dobijo ukaza, naj posežejo v borbo, dasi čutijo sovražne sile na vseh straneh. Vidiijo, kako sovjetski vojaki vlečejo manjše topove z rokami, vidiijo, kako splavi prenašajo preko reke avtomobile, mostove in municijo, hiteč v okrilje mrtvega kota. Tanki se že vzpenjajo po pobočju, polze nazaj ter se znova zaletavajo, iščeč grmičja in bičeva, da se obrže na visečem terenu. Kmalu nato se eden izmed sovražnih tankov pokaže na vrhu pobočja. Naše topništvo ga obsuje z granatami, na vseh straneh okoli tanka se dvigajo stebri umazane vode in blata, tudi tank je zadet, ker negiben ostane na mestu. Pritisk sovjetskih sil se ojači. Rusi si prizadevajo, da s svojo bojevitostjo in živavostjo nadomestijo moment presenečenja, na katerega so računali, ki pa ni bil popoln. Vodi dobro oboroženih in opremljenih ljudi, zaščitenih pred dežjem z nepremočljivimi plašči in zelenkastimi kapucami, se skušajo vgnezditi povsod, se blijejo in vztrajajo tudi takrat, kadar jih naša strojnica približe na mesto, in tudi takrat, kadar jim naše protitankovsko topništvo razbija in loml njihove tanke.

Dve uri kasneje prihajajo ojačenja, vedno bolj redka, z levega brega. Splavi, ki se jim je posrečilo doseči tok vode, so izpostavljeni hudemu topniškemu ognju, se potapljajo med visokimi stebri vode in ognja, ali pa se obračajo nazaj. Sovjetsko topništvo, srednje in težko, ki je otvorilo silovit zaščitni ogenj, polagoma utihne. Vendar prizadevanje sovjetskih vojakov, da bi se vgnezdili na gričih desnega brega, nikakor ne opesa. Kakih 200 vojakov napreduje v mrtvem kotu in tudi trem tankom se posreči, da dosežejo enega izmed gričev. S seboj so privlekli lahke oklopne topove in možnarje ter jih takoj spravijo v akcijo.

Naše čete v prvi črti še vedno niso stopile v akcijo. Boj se je prenesel precej daleč nazaj v zaledje. Na našem zavoju se vidiijo na obeh straneh male skupine, ki se vkrcajo za povratek, ter posamezni ranjenci, ki se vračajo in obvezujejo svoje poskodbne. Medtem so minile tri ure in vedno več ruskih ranjencev hiti k reki. Ob enem z njimi se umikajo znatnejše skupine, z gričev, iščeč zatočišča in umikajoč se pred silnim topniškim ognjem. Tedaj nastopi naša pehota,

ki preganja sovražnika z ene postojanke na drugo. Tankom se posreči, da uidejo zasledovanu granat, zadnjega pa vendar doseže naša granata in ga razbije. Toča granat postaja vse gostejša in sovjetski vojaki ne morejo vzdržati pod silnim ognem. Sedaj se izkaže sijajna oprema naših čet, ki imajo mnogo avtomatskega orožja, zavzemajo pa tudi boljše postojanke na posameznih strateških točkah, zato lahko odločno posežejo v konec borbe. Njihov ogenj pospeši sovražni umik. Tanki se prevračajo po strmih pobočju in celotna izkrcana ruska gila se v silni naglici zopet vkrcava na splave. Ogenj topov in možnarjev se osredotoči zopet na reko, kjer se umikajoči rdeči voaki obupno bore za svojo rešitev. Ruski poskus se je popolnoma ponesrečil. Nekateri splavi sploh niso uspeli, da bi dosegli tok reke, drugi so se obloženi z ljudmi preuklenili sredi reke. Teško je reči, da bi se bil kdo rešil. Proti poldnevju je dež prenehal, z njim pa tudi topniški ogenj. Bregovi Dnjepra imajo zopet svojo navadno podobo. Z ene strani reke se nihče več ne gane.

Il Generale Ambrosio, comandante supremo delle truppe Italiane nel Littorale Croato. — General Ambrosio, vrhovni poveljnik italijanskih čet v hrvaškem Primorju

Ofenzivni napad pri Sollumu

Nemški oklepni oddelki so s sodelovanjem nekaterih oddelkov letalstva Osi izvedli dne 14. in 15. septembra odločen ofenzivni napad na egiptsko ozemlje od Solluma, kjer so angleške čete prisilili, da so se umaknile. Nemška in italijanska lovka letala so se ponovno spopadla s sovražnimi letalskimi silami in so sestrelila 12 so-

Il Direttorio Naz. del Partito Naz. Fascista rende omaggio alla Tomba del Comandante Bruno Mussolini, nel trigesimo della morte. — Nacionalni Direktorij fašistične stranke se je poklonil na grobu poveljnika Bruna Mussolinija

vražnih letal. Od naših letal se 10 letal ni vrnilo. Druga letala so se vrnila poškodovana. Nekaj oseb je bilo ranjenih med posadko letal.

Druge edince Kraljevega letalstva so ponovile ponoči bombne napade na trdnjavo Tobruk in na pokrajino okoli Marsa Matruha. Bombe so zadele naprave in skladišča, kjer so nastali požari, prav tako pa so letala bombardirala avtomobilska vozila in železniške naprave.

Sovražna letala so bombardirala Benghazi brez posledic.

Vzhodna Afrika. Veliko delovanje topništva, možnarjev in avtomatičnega orožja v odseku pri Uolsefitu. Pri postojanki pri Culkabertu so bili odločno odbiti sovražni poskusi približanja.

V vzhodnem delu Sredozemskega morja so naša letala z bombami zadela in močno poškodovala sovražno trgovsko ladjo.

Naredbe Visokega Komisarja

Predpisi o pregledu motornih vozil, izdaji prometnih dovolil in o vozaških izkaznicah

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino

glede na svoje naredbe z dne 27. maja 1941-XIX, št. 31, z dne 31. maja 1941-XIX, št. 33 in z dne 8. avgusta 1941-XIX, št. 80 in

smatrajoč za nujno potrebno, da se preuredi nadzorstvena služba nad prometom po maliki s predpisi, veljajočimi v drugih pokrajinah Kraljevine,

odreja:

Člen 1. Letni pregled motornih vozil za leto 1942. se opravi pred časom, in sicer se mora pričeti dne 1. oktobra 1941, končati pa do 30. novembra t. l.

Člen 2. Pregledu iz prednjega člena so zavezana vsa motorna vozila, katerih popis je bil odrejen s čl. 1. naredbe z dne 31. maja 1941-XIX, št. 33, četudi še nimajo posebnega prometnega dovolila po čl. 5. naredbe z dne 29. aprila 1941-XIX, št. 18 in po čl. 1. naredbe z dne 8. avgusta 1941-XIX, št. 80 in so lasti zasebnikov ali javnih

ustanov ter opremljena s prometno (evidenčno) tablico po naredbi z dne 27. maja 1941-XIX, št. 31.

Člen 3. Pregled se opravi po vrstnem redu poziva, ki ga izda urad za civilno motorizacijo Visokega komisarja.

V času od 15. do 30. novembra 1941-XIX se morajo zgledati pri tem uradu tudi tisti, ki ne bi dobili poziva iz prednjega odstavka.

Člen 4. Pri pregledu se izda za vsako motorno vozilo novo prometno dovolilo po obrazcu, kakršen je v rabi v drugih pokrajinah Kraljevine, po vrsti uporabe, za katero je vozilo namenjeno, in to po naslednjih skupinah:

a) motorna vozila za zasebno rabo:

1. avtomobili za prevoz oseb,
2. motorna kolesa in prikolice za prevoz oseb in trikolosni tovorno avtomobili z nosilnostjo do 3 stotov,
3. tovorni avtomobili za prevoz blaga,
4. priklopniki za prevoz blaga,
5. večja motorna vozila za prevoz blaga z nosilnostjo nad 3 stote;

b) motorna vozila v javnem prometu:

1. avtolaksiji, opremljeni s taksa-metrom in upravičeni do parkiranja na javnih cestah in trgih,
2. avtomobili za najem, opremljeni samo s kilometriskim števcem,
3. avtobusi za prevoz potnikov in priljage na oblastveno dovoljenih krajevnih in medkrajevnih rednih progah.

Nova prometna dovolila izdaja Visoki komisar po poprejšnjem vpisu v poseben register po številni tablice, ki jo dobi vozilo.

Člen 5. Od 1. decembra 1941-XIX dalje prenehajo povsem veljati prometna dovolila, ki niso v skladu s predpisi iz prednjega člena.

Člen 6. Od dneva izdaje novega prometnega dovolila mora vsak prehod lastništva motornih vozil med živimi tisti, na kogar je bilo preneseno lastništvo, v 15 dneh od dneva prenosa prijaviti uradu za civilno motorizacijo.

Enako dolžnost ima tudi dedič ali vozilojemnik v enem mesecu od dneva prenosa lastništva.

Prijava je treba napraviti pismeno v dvojniki in se morajo vanjo vpisati vsi podatki iz prometnega dovolila.

Prometno dovolilo mora biti priloženo prijavi.

Urad za civilno motorizacijo Visokega komisarja zabeleži v svojih registrih prehod lastništva in vrne straniki prometno dovolilo, na katerem je zabeležil prijavljeni prenos.

Nadaljevanje na 2. str.

Soldati del Corpo di Spedizione Italiano tra le popolazioni delle zone conquistate. — Vojaki italijanskega zbora v Rusiji med osvobodnim ljudstvom.

L'Altezza Reale il Principe di Piemonte ha il 15 settembre celebrato il suo giorno di nascita. — Kr. Vis. Princ Piemontski, ki je v ponedeljek 15. t. m. praznoval rojstni dan

vsak drug šum, tako da je pospeševal priprave z onega brega ter omogočil Rusom, da so prebrdili preko reke ter se ponoči nekoliko utrčili na zapadnem bregu. Napravili so celo nekako predmostje, ki naj bi bilo izhodisce za nadaljnja podjetja. Iz umevdiših razlogov se ne morem spuščati v podrobnosti dispozicij našega poveljstva. Ruska taktika se menjava iz dneva v dan. Včasih se živahno gibljejo, nakopičujejo orožje in material, streljajo in mečejo bombe, druge dni zopet so čisto mirni ter ne oddajo niti strela iz puške. Ta navidezna mirnost je seveda varljiva. Tudi to noč se je izkazala ta ruska taktika. V neprestanem deževju ni mogoče opaziti natančnega brega, ki se kaže le v medli oblikih. Zvečer luč žarometov ne more predreti gostega deževnega zastora in šumljanje dežja vpliva na domišljijo, kakor da se v tem šumu pomikajo sovražne čete in da se na pomikajo čujejo udarci vesel. Sprejeli od zadaj, na obeh straneh se našim izvidnicam zdi, da čujejo in čutijo neprijatelja. Nihče ne more vedeti točno, ali prihajajo ti zvoki od dežja ali od napetih živcev. Vsekakor je verjetno, da bo sovražnik skušal izkoristiti te ugodne atmosferske prilike ter bo poskusil prehod preko reke. Proti polnoči je poveljnik neke izvidnice določil nekoliko ljudi, da pregledajo položaj. Ko je izvidnica stopila s svojega skalnatega položaja proti reki, je dognala, da se sovjetska vojska resnično izkrcava in da je reka polna splavov, natovorjenih z mostovom, materialom, topovi in strojnimi. Istočasno prihaja obvestilo, da so Rusi prešli reko še na dveh drugih točkah. Po nagli proučitvi položaja je bilo na dlani, da so se moške Budjoni izkrcali na treh točkah v razdalji enega kilometra. Sedaj je nastalo vprašanje, kam bo sovražnik naperil svoj glavni pritisk.

Tema je bila tako gosta, da se je moštvo naše edince pomešalo med boljše, kajti nasprotnika se v ničemer ne razlikujeta. Sence med sencami, obrizgane z blatom in premočene do kože, toda že pred zoro si je naš poveljnik ustvaril približno sliko o sili sovražnih čet in o njihovi oborožitvi. Šlo je približno za kak tisoč ljudi z lahimi topovi. S to silo je skušal sovražnik zasesti ugodne postojanke za svoje baterije, izkrcal pa je tudi nekoliko manjših tankov. Zdelo se je, da je njegov sunek usmerjen bolj v dolino. Še pred zoro so dobile izvidnice nalogo, naj prekinajo rekognosiranje in se vrnejo na svoja mesta, kjer na čaka jo znamenja. Pol ure nato, — dež je nekoliko ponehal in nastalo je sivo in temno jutro, — se je začel strel kakor znamenje, ki je sprostil obstre-

Iz mrtve prirode

Zgodovina dragih kamnov

Dragulji, ki padejo z meteorji na zemljo

Naočniki so dandanes splošno v rabi. Kljub temu pa ne vemo njihovega izvora. Najstarejše naočnike je baje nosil nekdo že leta 1270. v mestu Muranu pri Benetkah. Kdo jih je pa napravil, ne vemo. Seveda pa naočniki iz tiste dobe niso imeli dosti skupnega z današnjimi. Z njimi se namreč ni skoro nič bolje videlo, pač pa so jih nosili za okras.

Znanstveniki so ugotovili, da prvi naočniki niso bili iz stekla, temveč iz dragih kamnov. O tem pripoveduje še zgodovina. Ko je namreč rimski cesar Neron, dal zažgati večno mesto Rim, je gledal goreče razvaline skozi tanko brušen smaragd. Potem je očaran od krasnega pogleda na razdirajoče zubi ognja, vzel harfo in zaigral himno umirajočemu Rimu.

Od Neronovega smaragda pa do današnjih naočnikov je pa seveda dolga pot. Vendar so dragi kamni že v zgodovini igrali veliko vlogo. Pred nekaj stoletji so ljudje še verovali v čudodelno moč dragih kamnov. Posebno smaragd so cenili. Majhnim otrokom so večkrat potegnili s smaragdom preko oči, da bi imel lepe in bi dobro videl.

nobena gospodinja ne sluti, da krvavo rdeči rubin, ki ga nosi na zlati verižici, ali vdelanega v prstanu, obstoji v glavnem iz aluminija, kakor njena posoda, v kateri kuha krompir.

Poleg dragih kamnov imamo pa še kremenčeve kamne, ki nimajo izredno lep oblik. Iz takšnih kamnov navadno izdelujejo tintnike, pepelnike in drugo namizno okrasje. Če se pa kremenčeve soli, ki tvorijo kremenjak, pod zunanji vplivi spremene, tako da se svetloba v kremenjaku lahko lomi, tedaj nastane opal.

Dragi in poldragi kamni pa nikdar ne dosežejo tiste visoke cene, kakor na primer diamanti. Zato imajo pa diamanti tudi svojo posebno zgodovino. Večina izmed njih je namreč pritomala na našo mater zemljo iz drugih svetov, kot meteorji. Ko se je na zemlji tekoča razbeljena masa meteorja polagoma ohladila in zgostila, tedaj nastajajo iz navadnega žarečega oglja dragi kamni.

Kalejdoskop zemljin

Površina Argentine obsega štiri evropske površine, vendar živi na vsem tem ozemlju komaj 12 milijonov ljudi, medtem ko živi v Evropi 300 milijonov ljudi. Skoraj četrtina Argentinec živi v Buenos-Airesu. V normalnih časih nalože na parnike v pristanišču Buenos-Airesa 15 milijonov centov mesa; to je povprečna letna produkcija Argentine.

Tokio je tisto velemesto na zemlji, kjer je najmanj prostora za tujce. V mestu, kjer živi 6 milijonov Japoncev, živi komaj nekaj tisoč tujcev. In vendar stoji v Tokiu hotel 'Imperial', kjer so gostje inozemci iz vseh krajev sveta.

Na Filipinih, otoku iz 7083 otokov v Tihem Oceanu, živi 13 milijonov ljudi, površina, ki je komaj za tretjino manjša od površine Japonske, naseljuje komaj petkrat manj ljudi kakor na Japonskem. Filipinci govore devet jezikov in 83 narečij.

Otok Mindansko na jugu je najbogatejši od vseh filipinskih otokov, vendar najredkeje naseljen. Tam pride komaj pet ljudi na kvadratni kilometer. Velik del otoka je pa sploh še ne-naseljen. V pristanišču tega otoka v Davau, kjer tovorijo les, živi 15.000 Japoncev.

Največje mesto Bolivije je La Paz, vendar to ni glavno mesto, temveč Sucre, kjer živi komaj 30.000 ljudi. Mesto Dotosi leži pa okrog 4000 metrov nad morjem in je bilo včasih znano po velikih srebrnih rudnikih. To mesto, ki velja za najvišje ležeče mesto na svetu, je šlo nekoč 160.000 prebivalcev. Zdaj, ko so rudniki izrpani, je pa ostala komaj četrtina nekdanjega prebivalstva.

Nevarnost enakih nosov

V Buenos-Airesu je neki obiskovalec kina doživel kaj neljubo dogodivščino. Ko je po predstavi v poltemni dvorani odhajal iz kina, je skočilo k njemu neko dekle in ga pošteno zdelalo po obrazu. Ko so divje dekle odvedli na policijo, je izjavila, da je to njen nekdanji zaročenec, ki jo je po več letih ljubezni pustil na cedilu. Človek, ki ga je energično dekle tako pošteno premikastilo, je pa zatrjeval, da te ženske še nikoli ni bil videl.

Na policiji so bili v zadregi, zakaj dekle je trdila, da je spoznala svojega

nekdanjega zaročenca po črni piki, ki jo ima na nosu. Pretepeni možak je res imel črno piko na nosu. S policije so ga morali odpeljati k zdravniku, da mu je rané z obliži vsaj nekoliko zadržal.

Pri razpravi je dekle v svojo grozo spoznala, da človek, ki ga je bila napadla, kljub piki na nosu, ni bil njen zaročenec. V poltemi ga je bila zamenjala, potem ko je bil pa v obraz ves zatekel, ga pa tudi ni več spoznala. Morala mu je plačati za svojo masčevalno vročernost precejšno vsoto odškodnine.

Konec dote?

Na Kolumbijski univerzi v Združenih državah so študenti priredili posebno anketo, v kateri je več ko sto mladih parov odgovorilo, ali so se poročili z doto ali brez nje. 80 od sto novoporočencev se je poročilo brez dote. Pogosto je odgovorilo več novoporočencev da je dota dandanes že čisto nemoderna in celo žaljiva za moža.

Neki inženir je dejal, da noče, da bi mu žena prinesla v zakon doto, ker je sam zdrav in pripravljen preživljati oba. V 15 od 100 primerov so pa starši dali nekaj podpore mladim parom, ki so odprli kakšno restavracijo, brivnico ali kavarno. Takšne praktične podpore so — vsaj tako vse kaže — pri mladih Američanih vse bolj priljubljene kakor dota.

Miši v radijskem aparatu

Neki samec iz Metza je za delj časa odpotoval. Ko se je vrnil in odprl radijski aparat, ni hotel igrati. Pogledal je v aparat, misleč, da morda z žarnicami ni vse v redu. V veliko začudenje je pa zagledal v aparatu miško družino, ki se je tam prav prijetno udomačila in je bila zelo presenečena nad nenavadnimi čudnimi 'motnjami'.

Jesensko popoldne na ljublianskem gradu

2000 oči na leto!

Pogosto se v velikih tovarnah, pa tudi v manjših obratih zgodi nesreče, ki stanejo delavca oko ali celo obe oči. Samo v Združenih državah so izračunali, da izgube tako na leto ljudje okrog 2000 oči.

Ti ljudje dobivajo kot odškodnino za izgubo očesa na leto okrog 50 milijonov dolarjev, ker si ne morejo več tako služiti svoj kruh kakor poprej, ko so imeli še obe oči.

Okrog 300.000 nesreč se pa zgodi na leto, ko je oko samo ranjeno; ranenci ne morejo tedaj delati in se ne morejo več delati in tako imajo podjetja še veliko večje izgube kakor s plačevanjem stalne življenjske odškodnine.

Nenavaden slučaj preprečil požar

V ameriškem mestu Hartfordu so hoteli zlikovci zažgati neko garažo. Zagnili so za velikim avtomobilom ogenj, potem pa spretno polili olje do kupa razstreliva. Plamen bi se moral po ljudih prilizati do razstreliva in raznesti garažo. Zlikovci so nato odšli v bližnjo gostilno in pričakovali, kdaj se bo pokazal učinek njihovega zločinstva.

Vendar je nenavaden slučaj povzročil, da se ni zgodilo vse po njihovi volji in da je ostala garaža nepoškodovana. Od vročine, ki jo je bil povzročil plamen, se je neka pnevmatika tako razgrela, da je počila. Zračni pritisk, ki je pri tem nastal, je bil pa dovolj močan, da je pogasil plamen, ki se kajpak tudi ni mogel več širiti proti razstrelivu. Čez nekaj ur je lastnik garaže spoznal nakano zločincev, ker je domneval, kdo bi mu to utegnil storiti, je obvestil policijo, ki je požigalce kmalu prišla.

Očetovske zaušnice

Neki mladoporočen argentinski trgovec iz mesta Rosaria je obiskal s svojo ženo svojega mladostnega prijatelja. Gostitelj sin je bil pa pri nazi nekoliko neotesan, zato mu je oče primazal par zaušnic, kar samo po sebi ne bi bilo nič hudega, če ne bi tedaj trgovčeva mlada žena na lepem kriknila in omedlela.

Kajpak so takoj poklicali zdravnika, ki je ugotovil hud živčni pretres. Ko se je sirota prebudila, je povedala, da je oče z njo kot otrokom zelo grdo ravnal in jo je večkrat mučil in tepel do nezvesti. Zato zdaj ne prenese pogleda na kakršno koli nasilje.

Petroburgo, centro di accaniti combattimenti, vista dall'aria. — Pogled iz letala na Petrograd, kjer se bije o hude bitke.

Njen mož ni vedel nič o tej žalostni podrobnosti iz prejšnjega ženinega življenja in ga je njeno pripovedovanje zelo razburilo. Zdravnik za živčne bolezni, ki se je z njim posvetoval o ženinini preobčutljivosti, mu je potrdil ženinino domnevo, da izvira njena preobčutljivost iz otroških let.

Mož je zdaj vložil tožbo proti brutalnemu očetu, zahtevajoč 20.000 pesov kot odškodnino za oslabiljenje ženininih živcev. Sodišče mu je zahtevo priznalo in oče je moral plačati svoji hčeri visoko odškodnino.

Človeška usta postajajo manjša

Strokovno glasilo nekega anatomskega društva v Osloju je te dni objavilo zanimivo razpravo o človeških ustih. Pisec tega zanimivega članka trdi, da so se človeška usta v teku stoletij občutno zmanjšala.

Na starih slikah in celo na slikah iz srednjega veka lahko opazimo, da so imeli ljudje razmeroma velika usta. Znanstveno so ugotovili, da so se usta zmanjšala za pol centimetra, od prejšnjega stoletja pa za 1 milimeter.

Učenjak je mnenja, da je zmanjšanje ust naravna posledica boljše priprave hrane, kajti zakaj narava zmerom okrne tisti del telesa, ki nima več tako težkega dela.

Obleka na vrvi

Pred nekaj leti so se v okolici madžarske vasi Gare vrstile tatvine za tatvino, toda tako spretno zakrite, da ni bilo mogoče priti tatovom na sled, čeprav je bilo jasno, da ne gre samo za enega tatu, pač pa za organizirano tolpo.

V hiši nekega kmeta, po imenu Csaba, so tatovi odnesli ženi čisto novo katunasto obleko, vendar policija ni mogla izslediti tatu in tako je ostala tudi ta tatvina nepojasnjena.

Pred nekaj dnevi se je pa peljala kmetica v oddaljeno vas na poroko neke svoje prijateljice iz mladosti. Nedaleč od vasi, kamor se je peljala, se je na nekem vrtu sušilo perilo. Ob pogledu nanj je kmetica presenečeno vzkliknila in veleva, naj ustavi vož. Spoznala je v oguljeni, stari obleki svojo nekdanjo katunasto obleko. Čeprav je kmet na vse kriplje tajil, da bi si obleko prisvojil na nepošten način, je kmetica tako dobro poznala sleherni podrobnost na njej, da je naposled priznala, da jo je bil 'neke' napad.

Il porto di Odessa, vista dall'aria. — Pogled iz letala na pristanišče Odessa.

Antonio Dvořák il cui centenario della nascita è stato celebrato l'8 settembre a. c. (vedi art. in seconda pagina). — Anton Dvořák, čigar stoletnico rojstva je praznoval svet 8. septembra t. l. (Glej članek na 2. strani).

Verovali so, da v notranjosti dragih kamnov lahko celo čitamo svojo bodočnost.

Ze stari Grki so poznali drag kamen pod imenom anthax, ki se je svetil kakor ogenj. Danes mu pravimo rubin. Izredno lepi rubini so čisto stali veliko več ko diamanti. Indijski veliki so posebno cenili velike rubine v svojih zakladnicah in so le neradi videli, da jih je kdo drug tudi imel. Kljub temu je pa tudi v Evropi rubin kaj kmalu postal ljubljene razvajenih žensk. Začeli so ga kaj kmalu tudi spretno ponarejati. Kemiki so namreč prav kmalu ugotovili, da narava sama s pomočjo chromoxona, spojine srebrno bele kovine in kisline, daje rubinu rdečo barvo, prav tako daje pa tudi edinstveno barvo smaragdu, ki nastane, če učinkuje chromoxon na beryl.

Rubin in smaragd prav za prav nista kamna v pravem pomenu besede, temveč samo kovine. Prav tako tudi diamant ni kamen, temveč v pravem pomenu besede samo oglje. Beseda dragi kamni torej zanje ni pravilna, imenovati bi se morali drage kovine.

Ko je še leta 1850. stal kilogram aluminija okrog 4000 lir, nihče ni mislil, da bi iz njega delali lonce. Danes pa

Gare di nuoto della S. S. Illiria: La brava nuotatrice Werner, campionessa di nuoto (prima fotografia). Otmar Mihalek parte per la staffetta maschile del campionato a 4 per 200 m (seconda fotografia). — K plavalnim tek-mam SK. Ilirije: Odlična plavalica Wernerjeva, zmagovalka v prsnem in hrbtnem plavanju. (1. slika). Otmar Mihalek štarta za zmagovalno moštvo moške štafete 4x200 metrov. (2. slika).

O KOMPOSTU

(Gl. članek v prejšnji številki)

Marsikdaj ne vemo, kaj je škodljivo za kompost in v koliko lahko kompostu koristi. Tako na primer nam sosed svetuje, naj na kompost zlijemo vodo od pomivanja, milnico in podobno. Ne moremo reči, da bi milnica, ki vsebuje nekaj hranilnih snovi, mogla škodovati, škoduje pa le množina vode, ki jo vlijamo v milnico vred na kompost. Prevelika vlaga more škodovati, ker potem organske snovi ne bi strohnele, pač pa segnile. Zato je bolje, če se odrečemo tistim majhnim koristnim hranilnim snovem in s tem preprečimo večjo škodo.

Kaj vse lahko vržemo na kompostni kup? Vse zelenjavne odpadke razen krompirjevih stebel, beluševih, zeljnatih in ohrovtovih storžev, ker ti radi занесajo bolezen, vse odpadke iz cvetličnega vrta, kakor tudi travo in plevel, vse kuhinjske odpadke, kolikor jih ne moremo uporabiti za krmo živalim, mah, smrekove igle iz gozdov, ki zelo zboljšajo kompost, odpadke sadnega drevja, listje, smeti, ki jih naberejo na dvorišču, živalsko kri, šoto, prepojeno s fekalijami in čiste saje iz dimnikov. Prav tako je zelo dobro žaganje in karbid. Zelo dober sestavni del komposta je tudi lesni pepel. Tega lahko zmešamo na kompostni kup v kakršnikoli množini, ker vsebuje veliko kalija. Varovati se moramo pa pepela koksa in črnega premoga. Poleg tega moramo pa dati kompostu tudi apnenčevih spojin ali pa samega apnenca, ki pospešuje trohnenje.

Na kompostni kup nikakor ne smemo zati kamenje, igle, steklo, žica, pločevina, lesni odpadki, žindra, trnjeve veje, bolne rastline in bolni rastlinski odpadki, milnica in podobne stvari.

Govorili smo vam že, kje naj leži kompost, kaj vse lahko zanj uporabljamo, povedati vam moramo pa še, kako ga moramo negovati.

Kompostni kup mora biti 1,5 m širok, dolg približno prav toliko, visok pa 1,2 metra. Snovi, ki jih nalagamo na kompost, morajo biti tako zložene, da jim pustimo dovolj zraka. Če bodo imele vse snovi dovolj zraka in s njim tudi kisika, bodo kmalu strohnele in bomo kmalu imeli dober kompost. Če bomo pa nametali na kup snovi, ne da bi jim pustili zraka, bodo pa namesto da bi strohnele, segnile. In takšen kompost je samo škodljiv.

Ker vržemo na kompost tudi plevel in s njim tudi njegovo seme, ta zaradi toplote, ki je v kupu, kmalu vzklije in požene. Zato moramo ves kup premetati tako, da pridejo vse plasti, ki so bile v kupu na zunanjo stran. S tem bomo lahko sproti uničevali plevel, ki poganja in preprečijo, da se ne bo več širil po vrtovin. Poleg tega, da odstranimo s kupa vse plevel, ves kup tudi dobro prepračimo. Najbolje je, če kompostni kup 3-4 krat na leto premečemo. Ko prevračamo kup je zelo dobro, če plasti posujemo s apnom v prahu, ki nevtralizira škodljive kisline. Če pa nimamo pri roki apnenčevega prahu, pa na kup polijemo nekaj gnojnice.

V zelo suhih letnih časih, ko ni dežja, moramo kompostni kup od časa do časa politi z vodo. Glivice in bakterije, ki so v kupu potrebujejo vlage, da se lahko razvijajo in rastejo.

Kako in zakaj uporabljamo kompost? Ker vsebuje kompost vrsto snovi, ki jih rastline za svojo rast potrebujejo in jo iz komposta najlaže srkajo, uporabljamo kompost povsod in v vseh letnih časih. Spomladi, ko sejeemo, potresemo po semljih kompost in dobimo dobro kompostno semljo. Sema, ki ga posejemo na takšno semljo, bo kmalu vzkliko, sadike bodo pa močne in velike. Prav tako ga uporabljamo poleti, jeseni in tudi pozimi.

V zemljo za cvetlične lončke je tudi zelo priporočljivo, da zmešamo nekaj komposta. Cvetlice bodo v takšni zemlji dobro uspevale, ker bodo imele dovolj hrane v zemlji. Če vsadimo cvetlice v navadno zemljo, cvetlice ne rastejo hitro, zemljiska skorja pa rada popoka in tudi zalivanje ne pomaga.

Jeseni, ko sadimo jagodne sadike moramo, če hočemo, da bodo jagode dobro obrodile, zemljo dobro zmešati s kompostom. Spomladi pa, ko prično cveteti, pa vsaki sadiki spet dodamo nekaj komposta. Kompost, ki ga dodamo jagodam jeseni, bo ohranil tudi jagode čez zimo, in le v prav redkih primerih se zgodi, da jagode zaradi prehrane zime poseho.

Krompir je tudi zelo dobro gnojilo za sadno drevje, za vrtnice in drugo grmičevje.

Kakor povsod, skrbimo za to, da bi vsako stvar čim prej dosegli, zaradi varčevanja, premalo časa in prostora, tako so tudi poskušali, da bi kompost

KJE JE KRIVDA?

On nam piše: »Bila sva tako srečna. Poznava se šele štiri mesece, na skrivaj sva se zaročila in že naju je jel zasledovati zopra prikazen: moja ljubosumnost. Vsega je krivo kopanje. Že se veselim zime, ko ni toliko nevarnosti za mlada dekleta! Takola je bilo: jaz imam samo dvakrat na teden popoldne prosto, da grem lahko na kopališče, medtem ko ima moja zaročenka proste vse popoldneve. Misel, da bo sama zahajala na kopališče, in se tam shajala z vsemi mogočimi ljudmi, mi je bila neprijetna, zato sem jo lepo prosil, naj hodi na kopanje samo tiste dni, ko grem lahko tudi jaz.

Vem, da sem veliko zahteval od nje, posebno ker se tako rada koplje in sonči. Jokala je in ker se mi je smilila, nisem več omenjal svoje prošnje. Hodila je na kopanje, kadar je hotela in nikoli je nisem nič več vprašal. Kmalu nato so mi pa povedali prijatelji, da se večkrat pelje s čolnom s kakšnim gospodom in se vrača šele čez več ur v kopališče. Sam vem, da ni nujno, da bi bilo v tem kaj hudega, toda tako sem ljubosumen, da me muči že sama misel, da bi utegnili ti moški moje deklo duševno pokvariti in mi odtujiti.

Ko sem ji naposled le omenil, da mi to ni všeč, mi je skoraj v zlo štela in je dejala da sem bolesto ljubosumen in da ji ne privoščim počitnic in zabave. Prosim, povejte mi, kdo ima prav, ona ali jaz...?

Ona nam piše: »Besedam svojega zaročenca nimam česa pristaviti, razen to, da sem se res večkrat peljala s čolnom po reki in ostala nekaj ur na soncu v družbi svojih tovarišev, ki jih poznam z univerze ali pa še iz detinstva. Ali je pa res potrebno, da se mlado dekle še pred zakonom, da celo pred javno zaroko, odpove vsaki, še tako nedolžni zabavi? Ali se ne bova drug drugega naveličala, če bova samo doma tičala med štirimi stenami? Ali ni dolžnost in pravica ljubečih, da si zaupata in hodita po svojih potih, če so ta pota poštena? Ali si ne išče tudi duh zmerom nove hrane? Kdo ima torej prav? On s svojo ljubosumnostjo ali jaz s svojo potrebo po prostosti in svobodi? Torej, kdo ima prav in kdo je kriv?«

Odgovarjam: »Oba iščeta vzrok na napačni poti. Krivo ni kopanje in tudi dekle ni krivo, če je mlado in če mladi moški radi iščejo njene družbe. Vama obema manjka prave, resnične ljubezni. To edino je vzrok, da se ne razumeta. Vi, mladi mož, ste ljubosumni, kar sami odkrito priznavate. Nobenega zaupanja nimate, ne samo zaupanja v čednost in poštenost svoje zaročenke, temveč tudi nobenega zaupanja sam vase. Bojite se, da bi kdo drugi postal vaš zaročenki več kakor vi, da bi ji mogel kdo drugi tudi duševno več dati. Če hočete, da si boste duševno in tudi sicer pridržali dekle, ki jo ljubite, mora biti vaša ljubezen tako izredna in edinstvena, da bo to dekle čutilo, da lahko samo v vaši družbi doživi doživljanje, ki so velika, čista in lepa.

Zdi se, da sami ne morete z gotovostjo verjeti, da lahko daste svoji zaročenki vse, česar si želi od svojega bodočega moža mlado dekle. Zato ste pa zašli v miselnih napako, misleč, da je kopanje vsemu krivo. Zdi se mi, da bi vam bilo ljubeše, če se vaše dekle tudi ne bi smučalo, plesalo in zahajalo v družbo. Najrajši bi jo zaprl v kleto, kakor ujetu ptičko. Zaupajte svoji ljubezni!

za gnojitev semije pripravili čim prej. Posrečilo se jim je, da so dobili kompost že v štirih mesecih. Dobro sredstvo za hitro pridobivanje komposta je šota. Kompost iz šote je že po treh mesecih dober in ga je dovolj za 100 kvadratnih metrov vrta. Kup pa pripravimo takole:

Kose šote najprej razložimo po večji površini, in sicer na dva kvadratna metra zemlje. Nato zmešamo 5 kg apnenčeve sečnine, 7 kg Thomasove meke in 7 kg kalijevega magnezija. Vse to potresemo po šoti in skrbno polivamo s vodo. Šota mora biti mokra in moramo računati s tem, da vsrka približno 300 litrov vode.

Na dnu kupa zložimo plast, na drobno zrezane in s vsemi dodatki zmešane mokre šote, nato denemo plast odpadkov in spet plast šote. Za zadnjo plast porabimo šoto, ves kup pa posujemo s zemljo. Kup po štirih tednih obrnemo in ga spet pokrijemo s zemljo; po štirih tednih ga pa spet preobrnemo in kompost je že dober za gnojitev.

Kompost je zelo dobro gnojilo, nas le malo stane, ker dobimo vse odpadke in potrebne snovi na vrtu samem, hkrati je pa tudi dobrodošla shramba za vse odpadke, za katere ne vemo ne kod ne kam. Vsak vrtnar, ki ima še tako majhen vrt, bi moral imeti kompostni kup in dobro kompostno zemljo. Na takšnem vrtu bo vse lepo rastlo, cvetelo in obrodilo. Tako bo tudi poplačen ves trud in delo, ki ga žrtvujemo za pripravljanje komposta.

KONEC

Ce se bo dekle kljub vašemu prizadevanju oziralo po drugih in rajši iskalo druge moške družbe kakor vaše, potem ne manjka ljubezni vam, temveč njej.

Da, gospodična, vaša ljubezen ni dovolj globoka in trdna. Namigujete, da si ohranjate še vse možnosti in da se utegnile še drugače odločiti. Kajpak ste zadovoljni, da ste našli tega mladeniča, ki vas vroče, celo preljubosumno ljubi, toda nočete se še zdaj tako zelo vezati. Kako? Ali ste užaljeni? Sami pravite, da se vam vaša ljubezen do vašega zaročenca zdi resna in da se ne igrate s čustvi, hkrati pa dokazujete tudi, da je še prešibka, da bi ustvarila kaj velikega. To veliko bi bila v vašem primeru odpoved.

Ce bi svojega zaročenca res od vsega srca ljubili, potem bi vam odpoved ne bila tako težka in nič več vam ne bi bilo važno vprašanje, ali boste sami zahajali na kopanje, ali ne. Niti ne bi bilo potrebno, da bi vas on posebej prosil za to odpoved: kakor hitro ste spoznali, da mu ni ljubo, da sama hodite na kopališče, posebno pa v družbo tujih muških, bi opustili to zabavo in mu sami od sebe naredili veselje. Takšne prošnje bere ljubeče bilje v očeh drugega.

Vidite, da ste nekoliko tudi sami krivi, če je vaš zaročenec tako ljubosumen. Morda mu ne bi bila tako mučna misel, da hodite sami na kopanje, če bi šli tja v družbi kakšne prijateljice, ali pa če bi bili malo manj v moški družbi. Tako ima pa vaš zaročenec vtis, da vam on duševno ne zadošča in da iščete nadomestila zanj pri drugih moških.

Kdo ima prav? Nobeden izmed vaju, vsak s svojega stališča ne. Kaj naj storita? Nekaj skupnega, kar ne bo koristilo ne vam, ne njemu in nobenemu izmed vaju prinašala užitek, vendar pa naredilo veselje tretjemu, vama tujemu človeku. Skušajta oba obrusiti svoje zahteve in krotiti svoja čustva. Pričnita pri vsakdanjih malenkostih. Odpovejta se vsak nečemu, kar se vam zdi za vajino prijetno počutje neobhodno potrebno, pa vendar ni. On na primer nekaj cigaret na dan, vi dragim tenčnim nogavicam... Denar, ki si ga bosta tako prihranila, uporabita za nakup kakšne ljubke malenkosti za bodoči dom ali — še bolje — darujta ga kakšni potrebni, obubožani družini.

Ko se bosta tako oba naučila, zadajati si skupen cilj in ga doseči s skupnimi žrtvami, se bosta naučila ljubiti tudi žrtve. In potem bosta zrela za zakon, ki zahteva od zakoncev več kakor samo ljubezen in uživanje, namreč voljo do žrtvovanja, medsebojno zaupanje in spoštovanje, da se lahko rodi tretji in uspeva v pravi družinski skupnosti.

Naša kuhinja

KAJ BO TA TEDEN NA MIZI?

Četrtek: Juha iz kozjih parkeljev, špinaca, krompir v kosih. Zvečer: Zabeljeni makaroni, radič v solati.

Petek: Fižolova juha, kumarice v omaki, krompirjev pire. Zvečer: Praženec, kompot.

Sobota: Telečja obara, pražen riž, solata. Zvečer: Čespljevi cmoki.

Nedelja: Goveja juha z rezanci, telečja pečenka, pražen krompir, evetača v solati, kompot. Zvečer: Mesni kolački, pesa v solati.

Obleka bodoče matere mora biti še posebno skrbno izbrana. Najbolje je, če si za jesen nabavite ohlapen jesenski plašč, zapirajoč se na notranji strani, tako da lahko skrite gumbce ali pritiskače po volji premikamo. Barve plašča bodoče matere naj bodo kar najbolj nevtralne, obleke same pa po večini enobarvne.

Jesen se nam bliža in čez hladno letensko obleko bomo morale proti koncu popoldneva že obleči jesenski plašč. Novejši plašči so za razliko od starejših preprosti, toda čistih črt in ne izrazito športni. Gornji plašč se bo podal k vsaki obleki in postavi. Če imate še kakšen športni plašč, si lahko omislite belega, sicer pa rajši temnomodrega ali črnega. Pas ni neobhodno potreben, ker je plašč že tako rezan ob telesu.

Ponedeljek: Prežganka, krompirjevi cmoki, paradižnikova omaka. Zvečer: Gobov guljaž.

Torek: Krompirjeva juha, makaroni z jajcem, solata. Zvečer: Ocvrti melancani.

Sreda: Cvetna juha, dušen ohrovt, krompirjeva kaša. Zvečer: Kislo mleko, ajdovi žganci.

POJASNILA:

Mesni kolački: Naredimo testo za omelete in jih ocvremo za vsako osebo po enega. Med tem pripravimo nadev. V masti pražimo čebulo, zelen peteršilj in pridenemo sesekljanih mesnih ostankov. Namesto mesnih ostankov pa lahko po možnosti uporabimo tudi sesekljano gnjat. Vsako omeleto nadežemo z nadevom, jo zvijemo in zložimo v pekačo. Povrhu jih polijemo s kislo smetano, ki jo pobereemo s kislega mleka, po okusu dodamo tudi en rumenjaki in sneg enega beljaka. Pustimo v peč, da lepo zarumeni in jih damo s solato, špinacem ali zelenim graham na mizo.

Gobov guljaž: Iz masti, velike sesekljane čebule, sladke paprike, četrte kile paradižnikov in vode naredimo dobro guljažovo omako. Omaka bo dosti boljša, če ji dodamo tudi sesekljane kumine. V omaki dušimo tričetrt kile na liste zrezanih jurčkov ali H-sišk in prav malo olupljenega, na kosce zrezanega in v slani vodi kuhanega krompirja. H gobovemu guljažu damo lahko na mizo tudi posiljeno ali kislo zelje.

Makaroni z jajcem: Makarone skuhamo v slanem kroupu. Kuhamo jih približno 25 minut. Ko so kuhani, jih mešamo s enim ali več jajcem in jih precvremo na vroči masti ali maslu. Lahko jih pa tudi opečemo v pečici.

Kaj bi vi storili v takšnem primeru?

Ali pripadate tisti skupini ljudi, ki vse zadeve 'nekako' urede, samo da se jih kar najhitreje iznebe, ali izberete vselej od dveh možnosti in poti težje, ker se pozneje pokaže za praktičnejšo. Evo vam nekaj primerov. Odgovori spodaj vam kažejo pravilnejšo možnost. Vendar pozor: ne preberite odgovorov na koncu članka, preden sami ne odgovorite na sleherni vprašanje odkrito in po najboljši vesti.

1. Ali uporabite navadno pisavo ali tiskane črke, če zapišete svoje ime na posetnico?

2. Ali ščetkate zobe navpično ali počez?

3. Ali vselej, preden greste v obisk, ljudem poprej telefonično naznanite, da boste prišli?

4. Kadar se za kaj zahvaljujete, pravite suho: 'Hvala', ali se pa nasmehljate in rečete prijazno: 'Prav lepa hvala'?

5. Ali vzamete iz denarnice petdeset centesimov, če morate nekje plačati petdeset centesimov, ali pa daste kratko in malo liro, ker vam je bolj pri roki?

6. Ali stehtate zelo debelo pismo, ki ste ga bili napisali, preden ga odaste na pošti, ali ga pa kratko in malo odposljete, češ da ni pretežko?

7. Kadar pivnate pismo, ali pivnate hlastno in hitro, ali previdno in počasi?

8. Če berete broširano knjigo z neprezanimi listi, ali vzamete navaden kuhinjski nož za rezanje strani ali pisemski odpiralč?

9. Kadar natakate vino, ali natočite kozarec do roba ali samo do treh četrtin kozarca?

10. Če stopi v tramvaj starejša dama, ali takoj skočite pokonci, ali pa pogledate, če ne sedi kje še kakšna mlajša od vas, da bi prva vstala?

11. Kadar pripravljate mizo, obrnete konice vilic navzgor ali navzdol?

12. Ali postavite kozarce za vino levo ali desno od kozarcev za vodo?

13. Kadar kuhate mehka jajca, ali jih položite v mrzlo vodo ali v vrelo vodo?

14. Ali odprete mehko vkuhanu jajce na koničastem ali topem koncu?

15. S katero izmed dveh enakih starih dam govorite najprej, kadar pri neki večerji sedite med njima in ju obe komaj poznate?

16. Ali tedaj, kadar berete naše nasvete, pravite: 'Saj so čisto fletni' ali se pa tudi ravnate po njih?

Odgovori

1. S tiskanimi črkami; 2. Navpično; 3. Najprej telefonirati; 4. 'Prav lepa hvala'; 5. Petdeset centesimov; 6. Stehtati; 7. Počasi in previdno; 8. Pisemski odpiralč; 9. Tri četrtine; 10. Pogledati, ali je kakšna mlajša; 11. Navzgor; 12. Desno; 13. V vrelo; 14. Na toplem; 15. Vseeno; 16. Ravnati se po njih.

Monogrami — entel — ažur
gumbice — gumbi — plise
fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

LIUBLJANA, Františkanska ulica
nasproti Uniona

Vezenje perila, predtisk ženskih
ročnih del

KNJIGA SKRIVNOSTI ZA GOSPODINJE

Knjiga skrivnosti je za vsako gospodinjico najsveteljša. V njej imajo zapisane vse dohodke, izdatke, v njej pa imajo zapisane tudi vse nasvete, ki jih je kdaj čitala v časopisih in revijah, ali jih je sama dobila od izkušene prijateljice. V njej se zbirajo razni izreki receptov za čiščenje, za kuho in vse takšne stvari, ki ji pomagajo k varčnemu in dobremu gospodinjstvu. Ta knjiga skrivnosti je najboljša banka, kjer so vsi zapiski naloženi z največjimi obrestmi.

Nedavno sem dobila v roko takšno knjigo, iz katere vam bom povedala nekaj nasvetov, ki so se prav dobro obnesli in so v knjigi podčrtani z rdečim svinčnikom.

Včasih smo zmrdnili z nosom, če smo samo slišali o želodovi kavi. Danes pa, ko ni prave kave, ali je pa tako draga, da si je človek ne more privoščiti, se pa razveselimo tudi še tako neznatne snovi, ki nam le v mednem nadomešča kavo. Zato pošljimo otroke v gozd nabirat želod.

Želode prerežemo čez pol in jih pustimo 48 ur namakati. Vsakih 12 ur pa premenjamo vodo. Potem želod ocedimo in ga na pekaču v pečici posušimo. Olupljen želod zluščimo in ga na prav malo masla pocvremo. Zmel želod nam daje prav dobro pijačo.

Pri varčevanju s milom si prav lahko pomagamo. V jesenskih dnevih, ko veliko dežuje, pridno nabirajmo deževnico, ki je zelo mehka voda. Če pa nimamo deževnice, potem vodo omehčamo s sodo ali kakšnim drugim pralnim sredstvom. Volnene stvari, ki niso zelo zamazane, lahko premo brez mila v krompirjevi vodi. Na liter vode zmešamo en velik krompir. Po pranju dobro spirajmo v deževnici.

Prav nič nam ni potrebno, da za vsak najmanjši glavobol ali za bolečino v želodcu ko nori hitimo v lekarno in se tam založimo z vsemi možnimi praški, ki nam prav obutno izpraznejo žep. Ali se ne veste, da je čaj iz rožmarina izborno sredstvo proti bolečinam v jetrih? Učinke kamille pa že itak poznamo; predvsem pa ohačijo želodčne bolečine. Čaj iz lipovega in pomarančnega cvetja je pa zelo dober proti krču.

Vaš novi prozorni dežnik je kaj čeden na pogled. Toda, ko se enkrat strga, ga lahko zavrzete. Strganega ne morete zakrpati, pač pa mu lahko še novemu podaljšate trpežnost. Moker razpet dežnik posušite in ko je popolnoma suh, ga s krpo, namočeno v olju, zdrgnete po svileni strani. Tako preprisan dežnik bo veliko dalj časa trpežen in bo služil svojemu namenu.

Saj bi kaj naredila iz češpelj, toda ko potrebujem toliko sladkorja, vzduhuje marsikatera gospodinja. Toda povedati vam moram tudi to, da lahko naredimo marmelado tudi brez sladkorja. Kako neki, boste vprašale? Najprej moramo izbrati res popolnoma zrelo sadje. S čisto krpo ga dobro obrišemo in odstranimo koščice. Potem zdevljemo češplje, če jih je veliko, v bakren kotliček, pri manjši količini pa v dobro položen lonec, in jih prstavimo k ognju. Ko postanejo mehke, moramo dobro paziti, da se ne prižgejo. Dobro domače sredstvo proti temu je pa tole: Pri velikih količinah položimo v kotliček čist kremenec. Po 1½ uri kuhanja pridenemo marmelado nekaj na drobne kosce zvezanih klinčkov in zrezanega ingverja. Ko postane zmes gosta in trda, še toplotno stresemo in lonec konce in jih postavimo v toplo pečico. Ko se na vrhu naredi skorja, jih vzamemo iz peči, ohladimo in zavežemo. Če pa marmelada ne naredi skorje, položimo na vrh kos pergamentnega papirja, namočene ga v rumu ali alkoholu.

Ob dežju in snegu nas bodo čevlji varovali pred mokroto in boleznijo. Zato bi morali tudi njim posvečati malo več pozornosti, kakor smo jo do sedaj.

Podplate moramo skrbno negovati in je zato potrebna dolgotrajna nega. Najprej jih s čopičem namažemo s kuhanim, toliko toplim lanenim oljem, da zdrži roka v njem. Podplate mažemo tako dolgo, da ne morejo več vzkavati maščobe. Potem jih pustimo sušiti dva do tri dni. Pri tem pa moramo paziti, da ne pride niti trohice lanenega olja na zgornje usnje. Stare čevlje lahko tako vsak mesec enkrat namažemo, nove pa moramo najprej zdrgniti s steklenim papirjem.

In še nekaj vam povem, če morate kljub vsej pazljivosti obleči mokre čevlje in bi radi, da bi se svetili, takrat dodajte kremi za čevlje nekaj kapljic mleka. Videli boste, kako se vam bodo čevlji svetili!

Po trudopolnem delu se kaj radi spočijete in naberete novih delovnih moči. Ne samo vi, tudi vaše obleke si od časa do časa zaželi počitka. Obleko, ki jo jutraj oblečemo in zvečer slečemo in jo imamo oblečeno za vsako delo, pa če še tako zelo pazimo, jo zamazamo. Zamazana in raztrgana obleka je pa najgrše, kar si dovoli gospodinja. Napačno je mnenje, da je za dom in delo vse dobro. Kako prijeten občutek imate, če srečate gospodinjico v lepo oprani, zašiti in zlikani obleki

Nova moda v Ameriki so svetlikači se kodri. Lase, ki jih frizer položi s posebnim, nalašč za to pripravljanim loščem, potresejo s fosforescujočim prahom, ki naredi, da se lasje v temi svetlikajo. Nova moda — ki bi bila pač primernejša za zatemnjeno Evropo — žanje baže pri ameriškem žensstvu velike uspehe, posebno na večernih prireditvah

bodo zdaj lepote željne ženske rdečile ustnice.

Ker pa ne sme nobena industrija zastati — ker bi tako izgubilo delo na tisoče in tisoče ljudi — so si morali kemiki lepote industrije izmisliti nekaj novega. In res so si izmislili tekoče rdečilo za ustnice. V bodoče bodo ženske nosile torej rdečilo s seboj v stekleničkah, z zamaškom, na katerem bo pritrjen ljubek čopič...

Ali vam jed brez soli diši?

Brez soli, to vendar ni mogoče, kako naj bo jed okusna, če je nesolana in kako si morete predstavljati kuharico, ki ne uporablja soli? Tako in podobno premišljujejo ljudje,

OKVIRJI

SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE.

KLEIN

LJUBLJANA, Wolfova 4

ki so obsojeni zaradi te ali one bolezni na neslano prehrano.

Zato moramo pa poskrbeti da neslane jedi, čim bolj okusno pripravimo, da že s samo jedjo zbudimo pri »prizadetih« pravi tek.

Po navadi, kadar moramo jesti samo neslane jedi, se moramo odreči

Takle športen kostim bi pač rada imela vsaka v svoji garderobi, saj je res pripraven za jesenske dni. Jopico lahko ukrojujemo tudi iz starega jesenskega plašča ali obleke

ŠAH

Urejuje A. Preinfalt

Šahovske vesti

Nedavno so v slovaških Trenčinskih toplicah zaključili mednarodni turnir. Zmagal je prepričljivo in odločno češki mojster Poltys, ki je od enajstih partij oddal samo dva remija. Drugi nagajenec Madžar Szilly ima kar tri točke manj. Na tretjem mestu so skupaj dva domača mojstra Rohaček in Potuček in letošnji madžarski prvak Fluster, ki imajo po 6 in pol točke. Nemec Sämsich 6, Opočensky iz Českomoravskega protektorata 5, kar je za oba znana mednarodna mojstra zelo skromno. Slovak Hucl in hrvaški mojster Rabar sta nabrala po 4 in pol točke; za prvi Rabarjev mednarodni nastop kar zadovoljivo. Nemec Ahues ima samo 4 točke, Slovak Milan 3 in dr. Mayer iz Nemčije 2 in pol točke. Vojna tudi na šahiste že vpliva.

Nemška šahovska zveza prireja ta mesec v Münchenu evropski šahovski turnir. Posebno je pomembno, da se ga udeležuje, kot zastopnik Francije, svetovni prvak dr. Aljehin. Ze dve leti ga nismo videli na kaki večji šahovski tekmi, vendar smemo gotovo pričakovati, da bo tudi to evropsko prvenstvo njegov lahek plen.

Od drugih udeležencev velja predvsem omeniti Bogoljubova, Lundina in Stoltza iz Švedske in Nemce Kleningerja, Richterja pa Kohlerja. Italijo zastopa Campolongo, Madžarsko Retthy, Slovaško Rohaček, Českomoravsko Opočensky, Poljsko Mrosz, Dansko Nielsen, Švico Leepin in Holandsko Cortler, za katere bo to prva večja mednarodna preizkušnja. Ni še znano, kdo igra za Hrvaško, Finsko in Norveško.

V turnirju za vzhodno švicarsko prvenstvo po pokalnem sistemu je zmagal mojster W. Henneberger. Prinašamo partijo s tega turnirja.

Po starih zgledih

Kiesericega gambit
N. N. — H. Grob.
Švica, pismeno 1941.

1.e4, e5. 2. f4 [kraljevi gambit še ni izumrl], e4. 3. Sf3, g5. [Podjetno, zapleteno in dandanes redko.] 4. h4, g4. 5. Se5 [v starih časih so radi tudi s Se5, h6. 6. Sxf7 napadali], Sf6. 6. Lc4, d5. 7. ed5, Lg7 [Ld6. 8. d4, Sh5. 9. 0-0. 10. Se2, b5 [še modernizirani »Dufresne« priporočajo to varianto, ki jo je teorija potrdila; na tem mestu nadaljuje s 10... e5, dočim črni nekaj novega preizkuša].

11. Lb3, Lh6. 12. Dd3 [za bregom ima c3 z Le2] Kg7! 13. Ld2 [Dxb5? La6 z Lxe2 in Sg3+! f6. Se6, Sx5. 15. de6, Dd6. 16. Dxb5? [vablivo, a pogubno; ko je bilo d5 dobro; igra se zdaj živahno zaplete] f3! 17. Lb4 [Prav slabo je očitno 17. Lxh6+, Kxh6, brez težav ne bi šlo 17. g3, Lxd2+.

Porabni nasveti

Kuhinjska posoda mora biti prav tako negovana, kakor vsaka druga stvar. Zato ne smemo aluminijaste posode nikoli čistiti s čistili, ki vsebujejo pesek in kakšne druge trde zneje Tg1+ možno). 20. g3 [20. Sc3, moramo po umivanju dobro preplakniti s toplo vodo, da odstranimo še zadnjo maščobo. Jedi ne smemo hraniti v aluminijasti posodi, ker se jed navzame okusa, tudi mleka ne.

Lasna ščetka ni dobra samo za čiščenje las in za o'acanje lasišča. Kadar se ne počutimo dobro; kadar smo utrujeni, takrat je najboljša, če se nekajkrat potegnemo s ščetko po laseh, in sicer tako, da nagnemo glavo nazaj in lase ščetkamo s čela nazaj. Vse to krepi mišice in krvni obtok. Obraz se bo sprostil in majhne gubice bodo kar hitro izginile.

Madžarska igra

Walzenhausen, VIII. 1941.
H. Schneider — W. Henneberger

1. e4, e5. 2. Sf3, Se6. 3. Lc4, Le7 [manj znana stvar]. 4. 0-0 [d4 je dobro], Sf6. 5. Sc3, 0-0. 6. d3, d6. 7. Le3(?) [7. a3], Sa5! 8. Lb3, Sg4! 9. Se2 [2? malo bolje], Sxb3. 10. ab3, Sxe3. 11. fe3, f5. 12. e5, Lxf5. 13. Sg3, Lg4. 14. Ta4 [čuden maneuver] h5. 15. Da1, a6. 16. h3, Ld7. 17. Ta2, h4. 18. Sh1, De8. 19. De1, Dh5. 20. Ta1(?) Lxh3! 21. g3, Txf3. 22. Txf3, Dxf3. 23. Kh2, Tf8. 24. Ta4 [skok na g4, pa smo dobri, a tudi drugi poskus se izjalovil] e4! 25. Txe4, Lf6. 26. Kg1. [26. Tf4, Le5— 26. Tg4, Le5+. 27. Kg1, Dxb3. 28. Tg2 (De2, Tf1+), Tf6 dobi n. pr. Sf2, Lh2+! 30. Kf1 (Txh2, Tg6+. 31. Kh1, Df3+) Lg3. 31. Kg1, Lxf2+. 32. Txf2, Tg6+ dobi] Dxb3. 27. Df1 [27. d4, Df3! 28. Sf2 (Te6, Dd5), h3. 29. Df1, Le5— 29. Tg4, Lh4! Dxf1+. 28. Kxf1, Lxb2+. 29. Kg2, Lf6. 30. Sf2, g5. 31. Sg4, Kf7. 32. e4, e6. 33. Sf2, d5. 34. Tg4, Kg6. 35. Kf3, Kh5. 36. Tg2, Le5+. 37. Ke2, Lg3, Sh1, Kg4. 39. Tg1, Kh3. 40. e4, cd. 41. d4, Kh2. 42. Td1, h3. 43. e4, de. 44. d5, Ld6. 45. Sf2, Txf2+. Kxf2, g4. 46. Be1 se je vdal; končnica je bila pač enostavno dobljena.

Italijanščina za Slovence

v besedi in sliki

Stoji, stoji Ljubljana'ca...

Ljubljana z nebotičnika

Ljubljanačani so praktično izrabili svoje ravne strehe

L'esperienza

«Oh, benissimo! Qui staremo proprio bene, non è vero, Lisetta?»

Nella sala del ristorante illuminato, piena di gente elegante, Giovanni e la sua compagna si siedono alla tavola prescelta. Lisetta prende posto con gesti graziosi d'uccellino petulante; il suo collo esile, il suo corpicino snello, i suoi movimenti impulsivi, il suo riso leggiadro, la sua voce armoniosa, tutto è in lei grazia e seduzione.

Giovanni ha ordinato subito il pranzo, con speciale gentilezza d'innamorato.

«Prendiamo, cara, delle ostriche? Del fagiano tartufato? Che cosa preferisci?»

Egli guarda con tenerezza la deliziosa donnina, con la quale sta facendo il più squisito viaggio di nozze. Lisetta era la sposa divorziata d'un magistrato assai noto. Doveva avere un carattere molto cattivo costui, per non aver saputo conservarsi una consorte così dolce e sottomessa!

«Ancora un po' di vino, Lisetta? Ancora un po' di fegato grasso? Si sta proprio bene qui, non è vero?»

Ad un tratto la giovane signora impallidisce, emette dei gridi inarticolati, e cade trascinandosi dietro la tovaglia. Il cameriere accorre. Un signore vicino, che da un pezzo si godeva la scena, si alza ed aiuta a trasportare Lisetta in una stanza attigua.

«Ecco», egli dice, «mettetela sul divano colle gomiti in posizione orizzontale, colla testa un po' basata... Cameriere, tenetele le mani perché non si graffi il viso... Signore, slacciatele la camicetta... E una crisi nervosa... E stata certamente contrariata. Bene! I gridi si attenuano, le gambe non si muovono più, il corpo non si contorce, gli occhi sono assai meno stravolti, il colorito ritorna normale... Si calma; fra poco dormirà... Bisogna lasciarla riposare, signore, prima di riportarla a casa.»

«Certamente», mormora il povero marito confuso. «Vi ringrazio infinitamente, signor dottore, delle vostre cure. Volete favorirmi il vostro indirizzo? Vorrei consultarvi di nuovo...»

«Io non sono medico», dice sorridendo lo sconosciuto. «Sono il primo marito. Ormai ci avevo fatto l'abitudine!»

Razlaga besed

esperienza f izkušnja.
benissimo prav dober, odličn.
proprio ravno [prav].
ristorante m restavracija.
illuminato razsvetljen.
pieno poln.
suo njegov.
compagna f spremljevalka.
si siedono sedeta (sedersi sesti; se- dere [nepr. glag.] sedeti).
prescelto izbran (prescegliere, nepr. glagol).
gusto m kretnja, gib, gesta.
grazioso ljubek.
uccellino m ptiček.
petulante predrzen; objesten, pre- teren.
collo m vrat.
esile tenak, droban, nežen.
corpicino m telesce.
snello (znello) vitek.
i suoi njegovi, njeni.
movimento m kretnja.
impulsivo živahen.
riso m smeh.
leggiadro (leddzéro) lahek; tih.
armonioso harmoničen, skladen.
grazia f milina.
seduzione f zapeljevanje; čar, očar- livost.
ordinare naročiti.
subito takoj.
pranzo (pranzo) m obed, večerja.
speciale poseben, izreden.
gentilezza f ljubeznivost, nežnost.
innamorato zaljubljen.
ostrica f ostriga.
fagiano m fazan.
tartufo m gomoljika; fagiano tar- tufato (od glagola tartufare) fazan z gomoljikami.
preferisci rajši imaš (preferire).
tenerezza f nežnost.
delizioso prelesten.
donna f ženičica.
sto facendo pravkar delam.
squisito izbran, odličn, imeniten.
viaggio di nozze poročno potovanje.
spósa f žena.
divorziare ločiti.
magistrato m sodnik, sodni uradnik.
carattere m značaj.
cattivo slab.
costui (kostúj) tale; oni.
per non aver saputo da ni znal (sa- pere nepr. glag.).
consorte m in f drug (družica), to- varšica).

sottomesso suženjsko pokoren.
un po' = un poco malo.
fegato m jetra.
grasso masten; fegato grasso gosja jetra.

si sta proprio bene qui tukaj se človek res dobro počuti.
ad un tratto zdajci, na lepem, iz- nenada.

impallidisce prebledi (impallidire).
emette dei gridi izusti krike (emet- tere, nepr. glag.).
inarticolato nerazumljiv.
cadere (nepr. glag.) pasti.

trascinandosi dietro la tovaglia vle- koč za seboj prt.
cameriere m natakar.
accorre priteče (accorrere, nepr. glagol).

vicino soseden, bližen.
da un pezzo nekaj časa.
si godeva se je veselil (godere už- vati).

si alza vstane (alzare).
aiutare pomagati.
trasportare prenesti.
stanza f soba.
attiguo dotikajoč se, soseden.
mettetela položite jo (mettere, nepr. glag.).

divano m divan.
gomito m komolec.
posizione f položaj.
orizzontale (orizzontale) vodora- ven.

tenetele držite ji (tenere, nepravil- len glag.).
graffiare praskati.
perché (perché) da [bi].
slacciatele (zlaččatele) odpeti (od- vnem) (slacciare).

camicietta f jopica.
contrariare ugovarjati, nasproto- vati; è stata certamente contrariata gotovo ji je kdo nasprotoval.

si attenuano ponehavajo, popušča- jo (attenuare).
gamba f noga.
corpo m telo.
contorcere (nepr. glag.) zvijati.

stravolto zmeden, spačen (stravol- gere [nepr. glag.] zavijati [očil].
colorito m barva.
calmare pomiriti.

fra poco (frappoco) v kratkem, kmalu.

riposare odpočiti se.
prima preden.
riportare spraviti nazaj.
mormora zamrmra (mormorare).
confuso zmeden.

ringraziare zahvaliti se.
infinitamente (prislov) neskončno.
vostro vaš.

cura f skrb, trud.
volete hočete (volere, nepr. glag.).
lavorare naklonjen biti; dati.
indirizzo m naslov.

vorrei hotel bi (volere, nepr. gla- gol).

consultare za svet povprašati.
medico m zdravnik.
sorridente (nepr. glag.) nasmehniti se.
sconosciuto m neznanec.
marito m mož.

ormai zdaj, poslej.
ci avevo fatto l'abitudine sem se na to navadil.

L'età della terra

Quale è l'età del pianeta che abi- tiamo?

Una volta nei libri scolastici si rispondeva a tale domanda che la terra ebbe origine 4000 anni avanti Cristo. Ma oramai i geologi sono giunti a un'altra conclusione.

Qualcuno prese per punto di par- tenza delle sue indagini il raffred- damento subito della terra. È stato calcolato che il nucleo interno del globo ha una temperatura di circa 10.000 gradi. Orbene, per arrivare dalla temperatura iniziale a quella odierna, si calcola che siano stati necessari da 20 a 40 milioni di anni.

Altri geologi procedettero con al- tri metodi, facendo numerose osser- vazioni sull'età di molti minerali. Così, alcuno è giunto alla conclu- sione che l'età della terra si può calcolare a 700 milioni di anni. Al- tri cercarono di stabilire l'età del- le rocce primitive, arrivando a cir- ca due miliardi di anni. La conclu- sione definitiva, a cui si giunse fino ad oggi in seguito ad altre osser- vazioni, è che la terra ebbe origi- ne, staccandosi dal sole, due o tre miliardi di anni fa.

Razlaga besed

pianeta m planet.
ebbe origine je nastala.
avanti pred; naprej.
oramai zdaj; poslej.
geologo m geolog.
giunto dospeti, priti (giungere, ne- pravilni glagol).
conclusione f sklep.
qualcuno (ne)kdo.

Odločila sem se, da bom šla po ko- silu na kratek sprehod. Brez cilja sem taval po ulicah in nikakor nisem mogla zaviti proti Tivoliju. Nenadno mi je šinila v glavo odrešilna misel: kaj, ko bi šla to popoldne na nebo- tičnik?

To zamisel sem takoj uresničila. Se preden sem se dobro zavedela, sem že udobno drsela z dvigalom navzgor. Med potjo mi je prišlo na misel, kaj bi bilo, ko bi se dvigalo nenadno usta- vil in me pustilo na cedilu. Morda

tako lepo posejano po veliki dolini, obkroženo na severu od hribov, na vzhodu od ravnine, na zahodu od go- zdov, na jugu pa od očaka Krima, se nehote razveselil.

Meja pozornost na tej višini je v prvi vrsti veljala neštetim modernim ravnim streham pod menoj. Vsaka iz- med teh streh ima svoje posebno lice, ki si ga od spodaj ne more človek predstavljati. Zdelo se mi je, ko da vsaka ravna streha nadomestuje lju- dem dvorišče predmestnih hiš. Na

Od zgoraj navzdol se zdi središče naše ljube Ljubljane kar nekam veli- komestno. V soncu leskečote se tram- vajske tirnice, stekajoče se druga v drugo, in vrvenje ljudi me celo spomi- njajo na velikomestne ceste. Prav ta- ko sem se čudila, ko sem ugledala Tyr- ševo cesto, ki je tako ravna kakor črta in se zdi, da gre tja v neskončnost, kjer jo prekinjajo gore.

Odšla sem na zahodno stran terase; spet sem uzrla nekaj novega. Sprva nisem vedela, kaj se tako opalno svet- lika med hišami in gozdom. Šele ko je nekaj črnega priletelo v to sinjino, da se je razpršila na tisoč belih krista- lov, sem ugotovila, da je to kopalnice Ilirija, da ni modrina nič drugega ka- kor voda v njenem bazenu, v katero je bil pravkar nekdo skočil z deset- metrske skalnice.

Komaj sem nehala občudovati to sli- ko, že so se mi oči nehote ustavile na Cekinovem gradu. Čudila sem se, to- liko prostora je okrog gradu, ki ga Ljubljanačani po večini sploh ne po- znamo, ker je obzidan. V mislih sem si predstavila, kako imenitno bi bilo, če bi na tem prostoru, obdanem od gozda in travnikov, zrasla moderna bolnišnica ali morda celo univerza. Bolniki ali visokošolci si res ne bi mo- gli zamisliti boljšega mesta. Ljubljani bi pač še ostalo dosti drugih 'pluč' za dihanje.

Potem sem s pogledom poromala da- lje proti jugu, tja proti Krimu, ki je zdaj najvišji vrh Ljubljanske 'kra- jine'. Naš vremenski napovedovalec — oče Krim — se mi je zazdel sila mo- gočen. Barje z lahno meglico je bilo videti ko morje.

Moram pa reči, da me je Ljubljanski grad nekoliko razočaral. Od spodaj je videti tako košat in mogočen, od tu pa kakor porasla skodelica. Zdelo se mi je, da ga je sram, da ga lahko gledam z njemu enake višine.

Sedla sem v kot terase in opazovala »podnožje«. Nova Subičeva ulica je po- sebnost zbudila mojo pozornost. Videti je kakor kup razvalin. Šele počasi sem ugotovila, kje je njen začetek in kje konec, kje je Zvezda, kje Marijin in kje Kongresni trg in kje teče Ljublja- nica. Opazovala sem ceste, vrtove, lju- di in dobro se mi je zdelo, da jih la- ko opazujem, ne da bi oni to vedeli.

Ljubljanski vrtovi, kar sem jih vi- deli od onod, so vsi prav lepo ure- jeni, z bazenčki, belimi potmi in za- sajenimi s sadjem. Ugotovila sem, da mo- ra še tako kritičen človek priznati, da je Ljubljana izredno čisto mesto in svojega 'belega' imena po pravici vredna.

Tetti ed orti della vecchia e della nuo- va Lubiana. — Strehe in vrtovi stare in nove Ljubljane.

Tedaj šele sem pogledala predse in zapazila, da je kava, ki mi jo je pri- nesel natakar, že davno mrzla. Vseeno sem jo s slastjo popila. Pri tem sem mislila na vse one, ki zdaj sede v ze- meljskih nižavah pod menoj, zatohlih stanovanjih in ne vedo, kako božan- sko lepo je tu gori. Mislila sem pa tudi na tiste Ljubljanačane, ki še nikdar niso bili podnevi na nebotičniku in ne vedo, kako lepa in kako bela je Ljub- ljana, če jo pogledaš iz nebotičniških višav.

Nada

Il complesso di case, costruite dall'ing. Dukiš in via Puccini, viste dal grat- tiello. Chi potrebbe immaginare l'aspetto di grande città che ha Lubi- ana, vista dall'alto? — Pogled z nebotičnika na Dukišev blok v Puccinijevi ulici. Kdo bi si mislil, da je videti Ljubljana s te višine tako velikomestna.

bi potem celo uro visela tako rekoč med nebom in zemljo. Prav nerodno bi bilo. Dolgo pa nisem mogla tega premišljevali, ker se je dvigalo prav tedaj ustavilo in sem že stopila v ka- varno. Po zavutih stopnicah ni visoko do terase, kjer je bil moj cilj.

Ko sem stopila na teraso, sem se vprašala, kaj bom prav za prav po- čela tu gori. Morda se bom celo dolgo- časila? Te skrbi sem se pa prav kma- loma.

Vista del crocevia tranviario davanti all'Ufficio postale di Lubiana. — Po- gled na tramvajsko križišče pred ljubljansko pošto.

lu otrsela. Naslonila sem se na ograjo terase in pogledala v podnožje. Neko- liko stisnjena se mi je zazdela Ljub- ljana iz te višine. Vse, kar se mi je zdelo spodaj široko in razsežno, se vidi tu zgoraj ozko in majhno. Prvi trenutek sploh nisem vedela, kateri del mesta vidim. Iz višine 60 metrov postane vse enako, samo strehe in strehe.

Pogledala sem v daljavo in ugotovi- la, da ima Ljubljana izredno lepo okolico. Če vidiš svoje rodno mesto

takšnih strehah je sicer vse manjše, vendar prav tako dobro izrabljeno.

Na strehi palače 'Slavije' sta si dve gospodinjici sedeli sončiče. Prav go- tovo se zavedata, koliko je vredno, če človek kar iz svojega stanovanja v ko- palni obleki pohiti na sonce. Prišli sta po napitnih ozkih stopnicah, prinesli s seboj dve blazini, knjige in naočni- ke. Položili sta blazini na beton, sedli nanje in se zatopili v branje. Naj- brže si nista mislili, da se od nas vidi vsak njun gib.

Ko sem na tej strehi napasla svojo radovednost, sem se spravila nad dru- go. Spoznala sem, kako praktični so dandanes postali ljudje, ko je njih edina skrb nenastitni želodec. Morda ne boste verjeli, da so skoraj na vsaki strehi v sosesčini Dukiševega bloka hišice za zajce in kokoši. V enem kotu terase ponosno korači petelin, spet drugje pa čreda kokoši in celo piščan- ci. Ponekod za njimi pa skakljajo zajci. Zdi se, da so se te živali že na- vadile vrstolomne višine svojega no- vega doma; prav tako kakor njihovi tovariši v normalnih življenjskih oko- ličinah, stikajo te višinske živali za zrnji ali vohajo za travico, ki je se- veda ni.

Imela sem priložnost spoznati, da so ravne strehe izredno praktične. Ta- ko so si stanovalci hiše z ravno streho tik nebotičnika izbrali svojo teraso za sune in prebiranje krompirja. Na njej so razprostrli krompir, mati, naj- brže gospodinja, in trije otroci so ga pa prebirali.

Posebnost ravnih streh je še perilo, saj ga vidite skoraj na vsaki. Veselo plapola v vetru in daje razgledu po- seben čar domačnosti. Najbrže so tudi gospodinjice s tem sušenjem prav za- dovoljne, saj veter perilo prav hitro posuši in sonce ga tu zgoraj čudovito obeli.

Kako dolgo trajajo sanje?

Kadar kaj napetega sanjamo, ka- dar hočemo v sanjah teči, pa se ven- darle ne moremo premakniti z mesta, se nam zdi, da trajajo sanje celo več- nost. V resnici trajajo pa takšne sa- nje komaj nekaj sekund.

S skrbno pripravljenimi poskusi so izmerili sanje spečega človeka in so ugotovili, da trajajo povprečno sanje komaj 30 sekund. Opazovali so pa tudi zelo živahne, napete sanje, ki so trajale komaj 20, da celo samo 5 se- kund! Najdaljše sanje so trajale ko- maj 90 sekund, torej poldrugo mi- nuto.

Zdaj ni mogoče ugotoviti, ali neka- teri ljudje sploh ne sanjajo, čeprav nekateri to trdijo. Verjetno je pa, da ti ljudje tudi sanjajo, toda sanje ta- koj ob prebujanju pozabijo.

Napad v dvigalu

V Lizaboni je neki ropar napadel svojega žrtev v dvigalu prav, ko je dvi- galo drslo navzgor. V digalu sta bila samo dva potnika. Zločinec je potegnil samokres, ga nameril v svojega sopot- nika in zahteval, naj mu takoj izroči ves denar in vse dragocenosti.

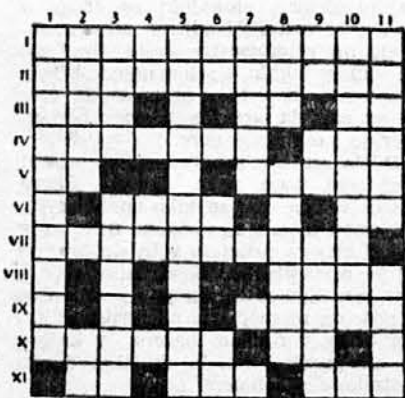
Ko je svojega sopotnika napadel, je zapeljal dvigalo na streho; tam je izstopil, in spet spustil dvigalo proti 2. nadstropju, kjer ga je sredi dveh nadstropij ustavil, tako, da je tam vi- selo dve uri.

Ko so prestrašenega potnika rešili, ni bilo o zločincu ne duha ne sluha več. Vendar so ga za vseeno kmalu izsledili, ker je zastavil dragocenosti v neki zastavljalnici.

Poravnajte naročnino!

KRİZANKA

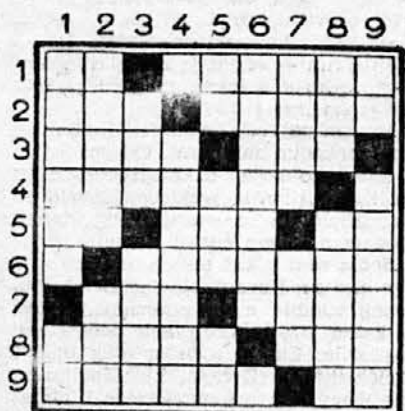

Vodoravno: I. Dom naših prednikov. II. Tisti, ki ima ostre liste. III. Zari, pritaženo gori; utežna enota; dobro pomni; oblika pomožnega glagola. IV. Francoski dramatik (1864 do 1918; Cyrano de Bergerac); egipčanska boginja teme ali športni izraz. V. Glavni števniki; kemični znak za fosfor; evropska prestolnica. VI. Kemični znak ali prvi soglasnik; del te-

lesa; znak za polumer; kemični znak za cin, kositer. VII. Gladkost, kultiviranost. VIII. Kemični znak za prvin, ki preprečuje golšavost; samoglasnik; nota; semitski bog. IX. Nota; predlog s 6. skl.; kemični znak za dušik; vrsta peciva. X. Besnost, strast, bolna duševna dejavnost; kemični znak za kalcij; znak za sever. XI. Isto kot zadnje pod 3. vodoravno; doba, vek; krasi butaro.

Navpično: 1. Rabim, trebam. 2. Tram, žrd; kratica pri imenih; karta. 3. Moderna vesela (iznajdba iz 15. stoletja; ena črka je spremenila svoje mesto); močno slišno. 4. Zlato (francosko); okrajšava za vrsto teže; egipčanski bog sonca; veznik. 5. Strahota iz modernega pomorskega vojevanja. 6. Kemični znak za lahko kovino; okrajšava za vrsto teže; dvoglasnik, zlasti iz germanskih jezikov; ploščinska mera. 7. Mostovž, pomol; tuj znak za srednji spol; predlog s 3. skl.; veznik. 8. Risba brez začetka in konca; slon ga ima. 9. Okrajšava pri številkah; povratni zaimek; pristanišče blizu Osa. 10. Začimba + postava, život; predlog s 4. in 5. sklonom. 11. Zdaj pogosten pridevnik tudi v prehrani; okence.

ZLOGOVNA KRİZANKA

Vodoravno: 1. Rimska boginja domačega ognjišča; ljubka žuželka. 2. Trata; lesenjača + kopica, kup. 3. Vse, kar je izkopano; v južnejših krajih domače vprežne živali. 4. Posebna vrsta letal + ženska, ki plete; predlog s 5. sklonom. 5. Žensko do-

mače ime; gora na štajerskem, tudi uhan; osina, ščetina. 6. Kemični znak za kalcij; pogovor z Bogom + prava, ki varuje električno napeljavo pred preveliko napetostjo. 7. Slovenci ga premalo imajo; bojna pesem (po Davoru, slovanskem Marsu). 8. Geodetsko opravilo; suha zemlja. 9. Vrsta maščobe + tiskovina; ptiček.

Navpično: 1. Pomladanska cvetlica; je brez česa. 2. Igra na srečo + preplah, zmešnjava; veže snope in slično. 3. Moško ime; iz enega samega kamna izklesani. 4. Grška črka; mrtvaški zvonec + rastlina iz družine usnatic, katere listi diše po citronah in jih rabimo za čaj in za eterično olje + žensko volneno krilo domačega dela. 5. Črna kocka, mohamedanska svetinja v Mekki; plenjenje; svojilni zaimek. 6. Potrošiti, porabiti + običaj; isto kot prvo iz 6. vodoravno. 7. Trata + odlikuje bitja z zavestjo; podkopnik. 8. Časovni prišlov; glavno mesto Estonske + porivati. 9. Krpa; japonsko veleumstvo + češki skladatelj (1854.—1928; Jenůfa).

SVOJEVRSTNA HOJA

Nekdo, recimo, stanuje v naselbini kvadratne oblike. Ta kraj ima v dolžino 19 in v širino 13 sporednih ulic. Ta nekdo stanuje v enem kotu in hodi na delo v diagonalno nasprotni kot naselbine. Sklene uresničiti svojevrstno misel, da bo vsakokrat drugo pot ubral.

Zdaj pa presodite, v kolikih dneh bo opravil vse poti, če mora na dan štirikrat iz enega konca na drugi. Pa previdni bodite!

ENAKA RAČUNA

$$1 + 3 + 5 + 7 + 9 = 25$$

$$2 + 4 + 6 + 8 = 20$$

Nalogo tako pretvori, da bo rezultat v obeh enačbah enak, pri tem pa samih števil na levi strani prav nič ne spreminja; spremenila se bosta le njih razpored in vezava.

ZAPLETENO SORODSTVO

Nek gospod se je pritoževal, da so se po poroki njegovega vdovelega očeta sorodstvena razmerja doma strahno zapletla. Ker ima sam že sina, njegovi oče pa je v drugem zakonu tudi dobil sina, more dokazati, da je postal sam sebi stari oče. Dalje ni postal samo soprog svoje žene, ampak tudi njen vnuk.

Kakšna veljavna zakona sta sklenila oče in sin, da je moglo nastati tako svojevrstno sorodstveno razmerje?

OBRATNICA

1 2 3 4 poznata ga poet, mehanik,
4 3 1 2 prav vsak slikar ga potrebuje,
2 3 1 4 besede, misli ohranjuje,
1 4 3 2 iz ruskih step domá, kopjanik.

ENACBA

$$(a-b) + (c-d) + (e-f) + (g-h) + (i-j) + (k-l) = x$$

a = del pribora, b = del obraza, c = bolgarski parlament, d = čitanje, e = glasbilo, f = teža; g = zbornica, h = rada tlačil, i = peča se z verskimi skrivnostmi, j = rima, k = okusna ribica, l = enota sile; x = načeluje naši pokrajini.

STOPNICE

1. S A _ _ _ _ _
2. _ S A _ _ _ _
3. _ _ _ S A _ _ _
4. _ _ _ _ S A _ _
5. _ _ _ _ _ S A _
6. _ _ _ _ _ _ S A
7. _ _ _ _ _ _ _ S A
8. _ _ _ _ _ _ _ _ S A

1. Špansko pristanišče.
2. Knjiga cerkvenih pesmi.
3. Prebivalec romunske pokrajine.
4. Turško mesto.
5. Najvišji vrh Apeninov.
6. Romunsko mesto ob Oltu.
7. Francoski fizik, ki je postavil nek zakon o plinih (1778—1850).
8. Špansko mesto.

Rešitev ugank iz prejšnje številke

Križanka: vodoravno po vrsti 1. Ostrovska, 2. eter, reseda, 3. Urh, Tenedos, 4. jegulja, 5. beril, 6. alu, 7. 6. Anam, stan, 7. s. nrv, Varna, 8. ek, antimon, 9. dresura, kad. 10. opatka, 11. vas, Akerman.

Uganka: minonosec, mina, minilovec.

Posetnica: Viceadmiral, Ston.

Dopolnilnica: Roka roko umiva.

Čaroben lik: 1. ave, 2. aroma, 3. svoboda, 4. Emona, 5. Ada.

Preozek kanal: Najprej gre B v umikališče, C in D gresta mimo, pri čemer se jima A malo umakne. B je je že prosta in gre ven. D se umakne in A, C odpeljeta na drugo stran umikališča za B. D gre ven naprej.

A gre v kotlico C odpelje, mimo za D in A gre končno za B.

Signalna naprava: Možno je 4096 različnih signalov.

Starost družine: Če je gospa n. pr. stara 30 let, otroka pa 5 in 6 let, je tedaj mož 41 let star. Čez 30 manj (5 + 6) let bosta otroka skupaj štela toliko let kot mati; mati torej 49 let, otroka 24 in 25 let, mož 60 let. Mož bo tedaj dvakrat starejši kot je zdaj žena. To velja za vsa taka razmerja v letih.

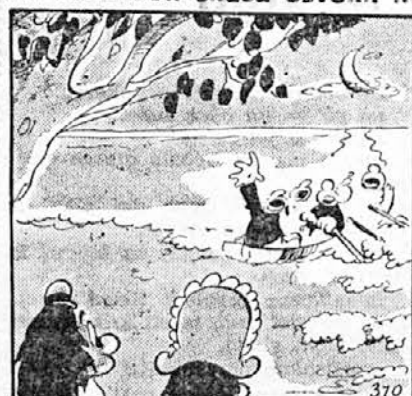
Kazalec na uri: Urni kazalec preteče v eni uri pet delov številčnice, minuti pa 60, t. j. cel krog. Postavimo enačbi: $5x + 15 = 60x - 60a$ in $5x - 15 = 60x - 60a$; $x =$ iskano število, $a =$ število od 0 do 11. Oba kazalca bosta torej 22 krat v pravem kotu tekom 12 ur; prvič po 16 $\frac{1}{4}$ minute.

ROBINZON na samotnem otoku

Št. 96. Robinzon skuša osvoiti ledjo

Robinzon se je takoj pričel pripravljati na zavojevanje ladje. Dejal je kapitanu, naj izbere ljudi, ki se mu zde zanesljivi in naj jim

po svojem poudarku razdeli orožje. Uro pozneje je že odplul čola z roštvom na morje. Kapitan ga je vodil. S seboj so imeli tudi top,

ki naj bi jim pomagal k zmagi. Medtem so votlino z ujetniki še bolj stražili ko doslej. Tako se ujetniki niti niso mogli izmuzniti.

Št. 97. Teško pričakovanje

Ceprav je Robinzon vsa leta potrpežljivo pričakoval rešitve in vrnitve v domovino, zdaj ni mogel zdržati od nestrpnosti. Nekaj časa je gledal za ladjo, nekaj časa je spet prebil v votlini. Nikjer ni imel obstanka.

Zaman se je izpraševal, če bo tudi tokrat njegova največja želja, da se naposled vrne v domovino, splavala po vodi. Morda je kapitan zbral nezanesljive ljudi? Morda sploh ne bo počil tretji topovski strel, ki je po dogovoru po-

menil zmago nad ladjo? Kaj pa je to? — Strel! — Potem spet strel! Takoj nato je Robinzonu zadonel na uho tretji strel. Hura! je zavpil. Ladja, ki ga bo prepeljala v domovino je torej premagana.

Št. 98. Veselje brez mej

Petek je med tem spokojno spal in ni mislil na zmago. Prav ko je Robinzon stopil v kotlino k njemu, se mu je sanjalo o španskem kapitanu in svojem očetu.

Robinzon mu je padel okrog vrata in ga neprestano izpraševal, če

je slišal strele in ve, kaj pomenijo. Ubogi Petek je prestrašeno skočil pokonci in je bil prepričan, da je njegov dobri gospodar tokrat res znešel. Ker trenutno ni vedel boljšega, je Robinzonu previdno svetoval naj vtakne glavo v čeber

mrzle vode, da si jo bo ohladil. Naposled se je pa Robinzonu le posrečilo prepričati Petka, kar se je zgodilo. Seveda si je pa Petek nekaj tako čudnega kaj težko v glavo vbil. Nikakor ni mogel razumeti tako velikanske izpremembe.

Št. 99. Zadnji dan na otoku

Naslednjega dne se je kapitan s svojim čolnom vrnil. Pripovedoval je Robinzonu, kako se je proti pričakovanju vse srečno izteklo. Trenutek nato so zagledali naši prijatelji na obzorju čoln.

Že od daleč je Petek v čolnu

spoznal svojega očeta. Ko je pa čoln priplul do obale in je mostovo izstopilo, je Petek radostno objel svojega očeta. V čolnu je Petkov oče pripeljal še nekaj ujetnikov.

Robinzon je zdaj izbral med ujetniki najhujše in jim povedal,

da bodo za kazen morali ostati na samotnem otoku, medtem ko se bodo on in njegovi prijatelji odpeljali z ladjo v domovino. Da pa ne bi trpeli pomanjkanja, jim je zapustil vse svoje imetje, votlino, živali in orodje.

Št. 100. Vse se je srečno končalo

Robinzon, Petek in njuni prijatelji so potem stopili na ladjo, ki je med tem priplula prav do obale. Počasi se je oddaljevala od obale. Robinzonu in Petku je bilo težko ločiti se od tega koščka zemlje, kjer sta prebila toliko hudega in dobrega.

Zmerom znova je moral Robin

zon misliti na tisti dan, ko je kot brodolomec prišel na samotni otok. Zdaj pa jadra spet svoji domovini nasproti. Ker so imeli ugoden veter, so že po nekaj tednih pripluli v luko svoje domovine. Robinzon je ponosno stopal po cestah svojega rodnega kraja. Čeprav je bil nekoliko čudno oble-

čen, vendar nihče ne bi vedel, da prihaja iz samotnega otoka. Na srečo je Robinzonov oče se bolj stražili ko doslej. Tako se ujetniki niti niso mogli izmuzniti.

Na srečo je Robinzonov oče se bolj stražili ko doslej. Tako se ujetniki niti niso mogli izmuzniti.

KONEC.

